

НОВИЙ ЧАС

ІЛЮСТРОВАННИЙ ПОЛІТИЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ЧАСОПИС

Ч. 9.

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В ТИЖДЕНЬ.

Рік II.

ПЕРЕДПЛАТА в КРАЮ

місячно 2.000.000.

В Америці річно 4 долари.

АДРЕСА:

„НОВИЙ ЧАС“ Львів, Руська 18.

ПЕРЕДПЛАТА ЗА КОРДОНОМ

місячно рівновартість 12 кор. чев.

одно число 150 кч.

СМЕРТЬ ВІЛЬЗОНА.

Повінь ревізій. = Риков на місці Леніна.

Чи є розлам в українському сою- мовім клубі?

З Варшави доносять, що українські соціалістичні послы Волині в числі шість, що виступили були з українського клубу цюфнули своє рішення і покищо завернули назад до клубу. Причиною того кроку мало бути те, що соціалдемократична партія якої вони були членами розпорядком польського міністра внутрішніх справ зліквідована.

Обмеження виїзду до Америки.

Невдовзі в Америці ухвалить закон, на основі якого число тих, що можуть виїхати до Америки, буде обмежене. На 1923 р. був дозвіл на візд для 357.000 людей. В тім році число буде обмежене до 169 тисяч річно.

По смерті Вільзона.

Пуанкаре в імені Франції а Мек Доналд від Англії переслали урядови Зєдинених Держав Америки слова співчуття з нагоди смерті Вільзона.

Совітсько-румунські перего- вори у Відні.

З Букарешту звідомляють: Відповідь совітського правительства на ноту в справі вибору місця для ведення переговорів над спеціальними питаннями пропонує Відень. Румунське правительство згодиться на це предложенне.

В Москві

число безробітних зросло 1. лютого на 112.695, коли 1. січня було безробітних лише 14.388.

Анатоль Франс

один з найбільших сучасних письменників Франції.

В імені Річпосполитої Польської!

Суд окружний карний, яко Трибунал пресовий у Львові, рішив на внесок державної прокуратурі, що зміст часописи „Новий Час“ число 4. з дня 20. січня 1924. року в артикулі під заголовком: 1) „А вона все таки крутиться“. 2) „Вальоризаційне божевілле“. 3) „Гієни виють“. 4) „Малопольска“. 5) „Українські жінки до роботи“ — містить в собі єство злочину з § 65 а) і виступку з §§ 303, 305 зак. к. — узнав доконану в дни 19-ого січня 1924 р. конфіскацію за оправдану і зарядив знищення ціло-

го накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвчальному редакторови тої часописи, що би це рішення помістив безплатно в найближчому числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII, 1862. Д. л. д. Ч. 6. ex 1863. а іменно засудження за переступство на гривну до Мп. 4.000.000. Львів, дня 20. січня 1924.

(Підпис нечиткий).

Вальоризаційний франк на 2. і 3. II. 1.840.000, на 4. і 5. 1.830.000, на 6. лютого 1.810.000.

Франк тютюневий від 1. II. до 7. II. 1.840.000.

Франк залізничий і поchtовий від 1—15. лютого 1.900.000.

Америка і край.

Чим більше вчитуватися в українські американські часописи, тим яскравіше вдарє свідомість, що серед американських Українців в відношенню до краю наступив перелом.

В час, як доля краю не була ще остаточно вирішена міжнародними силами, як що була надія, що при допомозі тих сил край зможе в короткому часі дійти до голосу — тоді американські українці вважали своїм обов'язком поносити супроти краю тягарі, які на них їх членів української громади, мусіли спадати в такій самій мірі, як на всіх других українських громадян. І дійсно тоді вони часті тягарів несли.

Після формального вирішення долі Східної Галиччини, серед американських українців настало доволі сильне остудження до справ старого краю. З яких причин? Безсумніву велику роль відіграло в цьому то розбиттє, яке наступило по 14. березня 1923 р. в політичному життю українського громадянства Галиччини. Але та одна причина не вичерпує усього. Є ще друга, чи не важніша від першої, причина, ми віримо переходова, бо опирається вона більше на почуваннях і настроях, як на розумі.

Наші читачі за Океаном, привичаєні до ядерних форм писання, нехай вибачуть, що з огляду на цензуру не можемо говорити такою

простою мовою, якою вони говорять в свободній Америці. Тому американські читачі мусять при звичаї читати в красивих газетах поміж стрічками. Але вертаймо до речі.

З вирішенням долі Галиччини у американських українців шезла надія скорого здійснення того, про що й вони мріяли. Треба було погодитися з тим, що історія затягасться, що входимо в період може навіть довголітніх зусиль. І на цьому саме тлі наступив перелом серед американської еміграції. Зникла потреба поспіху, шезли безпосередні аргументи, приманчиві надії негайного здійснення ідеалів.

Те саме пережив і край. Криза, яку ми переживаємо від 14. березня 1923. р. однакж зовсім зрозуміла. Звмирають старі категорії, народжуються нові. Чи має той процес відбутися без болю? Очевидно, що ні. Так само без болю не міг він відбутися й серед американської еміграції. Та так, як в краю нові сили і нові погляди вже скристалізовуються та опановують життє, так цього продрма, читаючи американську пресу, якось годі доглянути серед американської еміграції.

Перед нами преса всіх трох напрямків, стоячих на становищі української державности і перечитуючи, чи Свободу, чи Оборону України, чи то Січові Вісти відчувається один їм спільний тон: Як по на-

шому не буде, то помочи вам не дамо ніякої. Редакційні комісарі „Свободи“ роблять залежною поміч від процентського заступництва по одиноких клас суспільности в усіх інституціях, „Оборона України“ від народження революційних сил (на думку „Оборони України“ таких в краю нема, хіба в Америці). Січові Вісти зноваж просто з моста переносять центр українства таки в Америку і ще троха пождім а нас звати муть еміграцією. І всі на купу говорять про поміч краси. Ми вважаємо, що еміграція, уживаючи виразу „поміч“ поповнює засадничий блуд. Поміч можна комусь дати, або ні. Поміч залежна від усякого рода ум вин, примх, навіть гумору того, хто „поміч“ дає. А, чи американська еміграція може морально поставитися в становище того, хто дає „поміч“? Думаємо, що ні. Бо українські емігранти це такі самі члени української громади, як ті, що остались в краю. Такі самі тяжать на них обов'язки, як на всіх прочих громадянах, що зачисляють себе до української нації. Чи українець в краю, несучи тягарі супроти поневоленої нації дає їй поміч? Ні! Сповняє лише свій обов'язок. А в відношенню до еміграції малоб б, ти інакше?

Еміграція нарікає, що край веде хибну політику. Може і правильно. Є сили, які зійшли на манівці, але є другі, які ідуть по правильному шляху пятуючи перших. В Америці не звертається уваги на існування тих других. І — створюється в Америці нові основи національної по-

ПЕТРО ФРАНКО.

Скарб Довбуша.

Коли газда бере косарів до сіна, то по скінченій праці просить на почастунок. Приймає тоді чим тільки найліпшим може. Бо так велить стародавній звичай і власний інтерес, щоби позискати собі найліпших косарів нарік.

Газдиня у такий літний день крутиться як муха в окропі, а кару Божу має, коли діти тягнуть її з під рук пироги, один на право, другий на ліво.

Такий горячий день має якраз Зеленюк. Газдиня урядує при печі, а сам газда ходить неспокойно то до хати, то в садок під яблінку, де заставлений стіл для косарів і обчисляє кілька хто подужає.

— Моцний Боже! Девять люда як опришків, а ідець у ідиця на всі гори!

Під грушею сидів Максимюк.

В заклад зів найбільше пирогів, а його товариш Зітинюк перепав при цім соромно зі своїми двайцятьма пирогами! Тому й тепер тримається так скромно з боку. Бундючно сперся до ясеня присадкуватий Петраш. Не скаже ні слова, заки не випе своїх трьох гальбів пива. Холодний під виступив на чоло Зеленьюка. Хитаючися із жаху прийшов до челядної.

— Бійся Бога, жінко, не підливай так багато сметани до борщу, таж запражка вистане!

Але газдиня, скоро на руку, замість усякої відповіді, вхопила його за обшивку і випровадила не тільки з кухні, але навіть через цілі хороми, щей через поріг пересадилла на свіжий воздух!

— Скупарю замурикий!

Зеленьюк, хоч богач, був відомий скупар, що де тільки міг обтягав людям грейшар. Говорили про нього злі язика, а ті все найліпше знають, що йде в ночі до стайні та власним коням із жолоба сіно пригорщами витягає. Праву жменю усе

носив щільно затиснену, якби щось там ховав перед людським оком. Але газдиня, яка орудувала хозяйством, не давала челядині гинути з голоду і хоч про людське око не дозволяла обмовляти газду.

На свіжійм воздуху пришла газді свіжа гадка до голози. В кухні, хоч як коротко там побував, помітив великий круг учерашньої кулеші, призначеної тепер мабуть для свиний. Задумав підгодувати нею найтящих ідиць. Пішов в обхід під грушку і сказав щиро-сердечно по батьківськи:

— Ану, братчіки, маю для вас кулешик, що аж... Ви таки відай голодні, а до обіду ще далеко.

— Кулеша забє їм вантюх — думав собі газда.

Косарі посміхнулися догадливо.

— Як це красно, газдику, що так про нас дбаєте, — сказав Максимюк — але не хочемо собі псувати тої трохи охоти. Красно дякуємо!

— Трохи тої охоти... — газду аж заморозило.

літики для краю. Якщо вийдемо зі становиська „обовязків“, а не „помочі“, то кожний українець має на це право. Але, чи можливо є надавати напрями життя через океани, незнаючи умовин, укладу сил, потреб хвилі і взагалі всього, що дає лише безпосередність? На це питання можуть дуже легко дати відповідь ті, що виїхали з краю вимагати обовязків від амер. канської еміграції.

Реформувати життя можна лише з безпосереднього віддалення. Якщо провідники поодиноких груп еміграції почуваються на силах, то край прийме їх для тої роботи з отвертими раменами. Приїжджайте! Якщо однак не думаете вертати на стало, то приїдьте подивитися хоч на хвилину та спільно, як спільним є право і обовязки, розважте основи нашої політики. Якщо однак і цього не думаете вчинити, то приймаючи за підставу обовязки, маєте право відділити половину від здорового зерна і спрямувати свої зусилля в напрямі того, щоби половина улетіла на завсєгда а сильні основи дістало здорове зерно. А це вже не поміч, це ваш абсолютний обовязок!

Поневолений народ, який зуміє поставити на ноги своє шкільництво — дістане в свої руки ключі від своєї вітчизни.

Справа почала виглядати поважно. Заставлено борщ. Веселі балачки замовкли. Настала торжественна тиша, як усе буває перед генеральною битвою. Газдиня просила до стола, не згордувати чим хата богата. Тай коби здорові видихали. І на рік не забували. Легіні заздалегідь прочували гарячу працю, приближалися поволі, брали з рук газдині по чарці, дякували за все добре і сідали до стола. Рукави повідкочували, череси поскидали ще в саду, тепер потайки попускали ремені. Роздалися веселі калатання ложок до мисок і задоволене цямканнє. Зітинюк успокоївся не скорше, аж доки зелений когутик на самому споді миски не показався виразнісінько у всіх подробицях. При свинині розпочав Максимюк тихі перегони з Зітинюком. Газді, який не спускав з них ока, здавалося, що Зітинюк хоче надолужити всі свої попередні поразення.

Справа, очевидно, почала томити косар в. Пиво відходило. Четвітка, видобута з пивниці, стояла

Повінь ревізій, арештів і репресій.

Львів.

Ревізії переведено у понад 40 українців, приналежних до табору соц.-демократичного. Із арештованих задержано в тюрмі Антона Чарнецького і Ілію Калятинського співробітників час. „Вперед“. Звішено „Вперед“, „Землю і Волю“ і „Нову Культуру“. Поліція покликувалася при завішенню органів на те, що УСДП. зліквідована. Причина ревізій і арештів невідома.

Коломия.

В самій Коломиї переведено ревізії в кількадесятьох українських громадян. Арештованих д-ра Ганкевича, Кузьму і других випущено по двох добах. В селах косієського і коломийського повіту переведено масові арешти поміж селянами. — Всіх їх спроваджують під сильними ескортами до тюрми в Коломиї. За причину арештовань подають якогось большевицького агітатора, якого зловили і який мав всіх тих видати.

Бережани.

І Бережан не оминула нагінка. На приказ „wyższej władzy“ переведено ревізію книг і кореспонденції в Кооперативі, „Народний Дім“, де очевидно нічого грішного не знайдено. Під охороною ночі переведено масові ревізії серед українського громадянства між інчими у Пашковського, проф. Мануляка,

тепер коло стола на очах у всіх. Присадкуватий Петраш зобовязався доповняти порожні склянки, причім газда кидав йому за кожним разом смертоносні погляди. Петраш мусів би їх відчутти як уколення голкою, колиб не мав так грубої шкіри. В кінці газді вже не стало терпцю. За багато нараз накіпало в нього жовчі.

— Мой, Петрашу! — вигукнув із трудом. — В тебе така груба шия, ба, та вважай грохи, шпаруй із пивом, бо ще залле тебе шляк!

— Ей, коби, — засміявся пекельно. Петраш. — О, тобі було щісте! Життє мені вже й так навтямилось.

І втомлений життєм три рази раз по-раз вихилив повну склянку одним духом. Поводився при цьому по мистецьки: повну склянку брав беріжком в зуби і не підтримуючи рукою перехилив враз із головою у зад, при чому пиво вливалось прямо через горло до шлунка. Це очевидно викликало численні проби наслідування, а газда був так тим

сендецької, Маршицької, М. Чуловського. Ревізії відбулися навіть у гімназійних учеників II. і IV. класи. Причини ревізій невідомі.

Борислав.

Відбулися ревізії у поодиноких українських громадян. В Тустановичах і Губичах переведено ревізії в читальнях „Просвіти“. Хоча нічого грішного не знайдено, читальні замкнено.

Камінка струмілова.

Відбулися ревізії у поодиноких українських громадян.

Золочів.

Ревізії посипались як з бочки. Майже кожного українця відвідала поліція і перевела основну ревізію. Те саме і по селах золочівщини. Богато селян арештовано.

Красне.

Ревізія відбулася в читальні „Просвіти“. Переводив пан Ян Андрушевскі, тамошний учитель українських дітти.

Котузів пов. Підгайці.

Вчера була в нашій читальні ревізія. Переглянули книжки з бібльо еки. Питали за останнім числом „Землі і Воли“, якого в нас не було, бо ми не передплачуємо.

З інших місцевостей не маємо відомостей. Правдоподібно і в них

перенятий, що куди скорше міг його шляк тр.фити, чим кого іншого.

При пирогах зі шкварками визначився особливо Карпюк: не перекусав їх зівсім, тільки ковтав так, як пани ковтають устриці. Вже третю миску подужали косарі, а Карпюк усе ще працював як молодільня.

— Йой, Карпюку, — застогнав знов газда, вмитий холодним потом, — уважай, щоби тобі пироги рогом не станули, бо меш десять літ умирати.

— То вже ліпше за обі ноги висіти і до п'ятьох літ умерти — і щоби скоротити собі мук витяг хусту і загорнув до неї решту пирогів, які ще в місці остали. То був вершок нечемности і газду як би на хрест прибав!

Не остало ні крихітки. А від пива не вступилися, заки не вищидили до послідньої капельки. Петринюк ще як би ненароком у переході захопив підставлену під чіп мищину і вихилив усі розливки.

були ревізії, арешти і т. и.

Дива наших часів.

Переказ на гроші важить 13 кг.

Читачі приготувані вже відразу, що таке диво могло притрапитися, розуміється, тільки в Америці, тій країні всяких див. Та цим разом мала щастя ойчизна*.

Одна з промислових фірм Польщі вислала до міністерства почт і телеграфів у Варшаві таке письмо:

„На виплату заробітних платень нашим робітникам ми мусимо вислати кожного місяця переказами 100 мільярдів марок. А тому, що після припису одним переказом можна вислати тільки 25 мільонів ми

мусимо виповнити за кожний раз 1000 переказів і 200 аркушів спису. Щоби це виконати то числячи тільки одну мінуту на один переказ, треба щоби один урядник працював через 10 днів. Папір переказів і аркушів зі списом важить ні більше ні менше тільки 13 кильограмів“.

Дальше просить фірма, щоби міністерство видало якесь зарядженне, на основі якого можнаби з меншою затратою часу, праці та паперу вислати великі суми грошей.

Театральна анкета.

На день 2. лютого запросив „Комітет для будови українського театру у Львові“ представників преси і громадянства на анкету в театральній справі.

Як відомо, ще до війни той комітет зібрав був великі гроші на будову театру. За частину тих грошей закупив комітет площу при вул. Саліги, а решту грошей понад 120.000 корон зложено було на книжочку в Союзі Кредитовім.

Анкета радила над тим, чи приступати до будови театру та хто має на дальше завідувати тою справою.

В теперішній тяжкий час годі покищо думати про будову театру, хоч не треба, за ту справу забувати і як лише буде можливо, до будови належить приступати. Дальше анкета домогалася від комітету, щоби той оголосив в пресі точний звіт із своєї дотеперішньої господарки, що комітет приобіцяв. З оголошенням того звіту ми займемося ще раз справою українського театру.

Але тепер прийшло найгірше. Прийшла черга на газду повиплачувати заслуженину. Коліна дріжали під скупарем, коли провадив легінів до хати, де вже на столі лежали гроші, відчислені двадцять разів.

— Ого! А то по якому? — гукнув нараз Петраш та отворив перед газдою долоню, на якій лежали відчислені гроші — три шістці за мало.

— Та бо й мені не достас трьох шісток — відізався Зітинюк і собі.

— Я знаю, що роблю — злюбно і жорстоко замітив газда — ви оба пів днини даремно стояли, коли дощик покрав, половину часу тютюн курили, все щось зі собою говорили і сміялися разом а ів із вас кожний за трьох... бу де як кажу і... шлюс.

Петрашеви, що як і Зітинюк був відомий косар, кров ударила до голови, хотів уже порядно такі закласти і взятися остро до газди, але Зітинюк, відомий із жартівливости, відтягнув його в кут і голосно

Хто має заплатити другий зачет на мастковий податок?

Другий зачет на мастковий податок мають заплатити всі ті, з ким наказали заплатити перший зачет. І так: Хто платить податок від ґрунту і будинків, той нехай поділить ту суму, яку він заплатив на перший зачет через 3500, а число, яке вийде з того рахунку покаже йому, кільки має заплатити золотих франків на другий зачет масткового податку. Наприклад:

Іван Немирич дістав наказ заплатити як перший зачет на мастковий податок 735000 Мп. Кільки має він заплатити на другий зачет. Отже 735000 ділить через 3500. Йому вийде 210. То число означає скільки золотих франків, які має заплатити на другий зачет масткового податку той, хто заплатив на перший зачет 735000.

прошептав до вуха, так щоби газда почув:

— Остав його, Петрашу, не клени! Сегонне на Церквах цвите скарб Довбуша; під оборогом поговоримо а тоді свищемо на три шістці.

При цьому моргнув значучо і говорив дальше:

— Сегонне копаємо скарб; даю голову в застав!

Газду якби гадина вжалила. Закрутився по хаті, як муха в окропі. Подумав собі при цьому:

— Опришки, ненаїди, хочуть скарби копати! Ба! Зітинюк! Таж його дідо з Довбушем ходив, той усі скарби знає, його дельо не одну бербеницю сороківців з каменя вибив*). Але пождіть но... кажете під оборогом.

(Докінченне буде.)

* В Криворівні на одній горі лежить не надто великий камінь, гладко видовбаний, звідки видобув З. чимало срібних грошей.

Хто заплатив більше, або менше, тому і тепер прийде заплатити більше, або менше франків.

Хто платив податок не від ґрунту і будинків, але промисловий, той ту суму, яку заплатив на перший зачет нехай поділить не через 3500, лише через 30000, а тоді також дістане скільки франків, кільки має заплатити на другий зачет.

Наприклад: Антін Мостовий заплатив на перший зачет масткового податку за промислове підприємство 12,500.000 Мп. Кільки має заплатити на другий зачет. Поділить 12.500.000 через 3000 і йому вийде 41670, значить тільки має він заплатити тепер франків.

Той другий зачет мусять податники обчислити собі самі. Місто не буде кожлому з окрема того няказувати. Другий зачет треба сплатити в двох рівних ратах. Першу рату до 25. лютого, а другу рату між 26. лютим а 26-го марта. Обі рати мають бути рівні. Як хтось має платити 230 франків, то до 26. лютого мусить заплатити 115 франків, а між 26. лютим а 26. марта других 115 франків.

Розуміється, що франків ніхто не має і буде платити в марках польських. В „Новім Часі“ поданий є в кождім числі на першій сторінці курс вальоризаційного франка на кожний день. На основі того обрахує собі кожний, кільки на один франк треба марок в тім дни, в яким він платить. Як хтось платив 100 франків 1. лютого, то мав він заплатити 184 мільони.

Перестерігасмо наших читачів, що тепер нема інтересу здержуватися з плаченням податків. Бо хто не заплатить зачету в назначенім речинці, з того стігнуть його з великими коштами езекуції і процентами.

Як любити вітчину?

(Лікурґ.)

На це дуже важке питання годі коротко відповісти. Зрештою і відповідь не буде та сама селянинові, що купцеві, або урядникові, або воякови. Як любити свій рідний край, того і важко навчити. Любов до рідного краю мусить нам бути вроджена, а ми можемо її будити і розвивати відповідним патріотичним (напосним любовію до рідного народу) вихованням. — Але є один спосіб, яким можна приспати любов до вітчизни збудити, — а збуджену розвинути. — Є один спосіб, якими можемо себе і других заігри до хоробрих, відважних діл і поступків для добра рідної землі. А тим способом є: наука згідно читанню історії славних мужів і жінок, які вславилися надзвичайними ділами для добра свого люду. — Світлі приміри їх поступків мають то до себе, що заохочують нас до їх наслідування, до такого самого пожертвоування в користь вітчизни. І власне хочемо на тому місці навести кілька примірів безграничної, гідної наслідування, любові до рідного народу.

Ви певно вже чули про старинних Греків, що мали свою могутню державу ще кілька сот літ до Христа? Вам певно вже й описували не один їх геройський поступок в обороні Греції. Ви чули і про тих 300 Спартанців, що всі полягли під Термопіями і аж по своїх трупах пустили Персів до середушої Греції. А тепер вислухайте один епізод (окрема подія) з історії тих же Спартанців, а саме про їх славного законодавця Лікурґа, — як він жив і як трудився для Спарті.

То було вісім сот літ перед Христом, коли Греки по довгій мандрівці і довголітніх боях осіли нарешті на однім місці і стали будувати міцні держави. В середушій Греції починають розвиватися — Атенці, — Греки йонського племені а в полудневій Спартані або Лякедемонці, Греки дорійського племені. Але в Спарті довго не могло прийти до ладу і спокою, довго стояли Спартанці над пропастью, — над своїм упадком; причиною того безладдя був їх суспільний устрій. Верховна влада над державою спочивала в руках двох королів, які винували рівночасно в одній державі і в одній столиці, які вічно жерлися між собою за першенство, змовлялися зі своїми заушниками один на другого і нападали на себе. Не трудно собі уявити який мусів бути порядок в таким краю, який був зданий на ласку і неласку двох

примховатих людей, що один другому противорічив. І певно, що колиби такий стан потривав був довше, то Спарта загинулаби і світ не чувби про неї.

Предвидів це мудрий муж Лікурґ, бачив він, що його вітчизна через внутрішній безлад сама себе валить у пропасть, — і забажав всіма силами свого розуму і серця допомогти їй. Він вибрався на кілька літ до сусідніх упорядкованих держав, як на острів Крету, де панував строгий Мінос, і до Малої Азії, де процвітали внутрішнім ладом багаті йонські міста; там пізнав він закони і права, якими держалися ті краї і яким завдячували свою могутність. Такий лад він забажав заціпити і в ріднім краю для загального добра. — Після повороту з чужини уложив для Спарті нові закони, що реформували (перемінювали) старе безладде на новий порядок. Той лад є подібним до нинішнього республіканського. — Справді лишалися на далі два королі, але вони були контрольовані прибічною радою з 28 геронтів (старців). Ті геронти враз з королями були знова залежні від народних зборів, скликуваних, що повні місяця. Участь в тих зборах мали право брати всі дорослі горожани, котрих знова Лікурґ порівняв так, що не було бідного ні багатого, бо всім дав рівні наділи землі. — Щоби спекулянти не багатилися, він заборонив взагалі уживання в приватному життю срібла й золота. Ті метали були лише в державнім скарбі і вживалися на цілі позичочні для загалу, — так, що навіть обігові гроші були залізні

Він наказав також виховувати діти, головню хлопців так, щоби з них вирости добрі вояки і патріоти. Про те, що вони від 7 року життя були вже у військових школах, де вчилися карності і витревалости, — та, що мушени від 20 до 60 року життя були при війську, ви вже певно чули.

Він покермував так вихованням дівчат, що коли вони стали матерями, благословили своїх синів на бій з ворогами. А ті сини, йшли до бою, як на свято, у найкращій одежі, зі співом на устах. Не диво, що й побіджали збо вмирали, як у Термопілах.

Цікаво тепер, як Лікурґ забезпечився, щоби його закони, спасенні для Спарті, тревали еіками. Не використав він свого значіння для захоплення влади і заживання слави, ось що він зробив, щоби лише його братам було добре. Він заявив своїм горожанам, що мусить ще поїхати до пророчні (віщунки) — в Дельфах, порадитися, що ще треба додати до його законів, щоби Спарта була щаслива. А коли вже вибирався в дорогу, казав усім присягнути, що не змінять ні одної букви в його законах, аж доки він не верне. Горожани присягнули — а Лікурґ, відіжджючи, подумав собі: „Найкраще, коли зовсім не верну!“ — І не вернув до Спарті. В Дельфах приніс богам жертву — а потім заморився голодом! Перед смертю зборонив перевезти себе коли небудь до Спарті, щоби й по повороті його трупа Спартанці не думали, що мають право відступити від дансі присяги і змінити закони. Так умер славний муж — а його закони піднесли Спарту понад усі інші грецькі держави. (— / —)

Умови і позви в золотих.

Цілковите обезціненне польської марки та неможність усталювання в цій валюті вартости всяких масткових предметів спричинило, що президент польської держави видав на основі закона про скарбові повновласти розпорядок, на основі якого буде можна усталювати вартість всіх масткових предметів та зобовязань в золоті. В золоті буде можна заключувати всякого рода умови, затягати і в золоті сплачувати довги, та устанавлювати взагалі всі права і зобовязання зі всякого рода документів, не виключаючи векслів.

В слід за цим появилася на днях розпорядок польського міністра

скарбу, після якого подинокі банки будуть мати право вести рахунки в заграничних валютах. Це значить, що ці банки приймати і виплачуватимуть ошадности в чужих, твердих валютах, при чому ці валюти зложені до банків, як щадничі вкладки, не можуть бути конфісковані. На основі цього розпорядку одержуть ці банки право уділяти позичок в заграничних твердих валютах. Оба згадані розпорядки, незвичайно важні для цілого господарського життя, вимагають еще деяких пояснень і тому до цієї справи повернемо при найближчій нагоді та постарасмося її обширніше представити.

Які валюти і дорогоцінності можна вивезти за границю?

Без окремого дозволу можна вивезти 1000 швейцарських франків або їх рівноартість в інших валютах. Для одержання дозволу на вивіз більшої суми та дорогоцінностей треба внести прохання до одного з девізних комісарів у Львові, в Кракові або у Варшаві. До цього прохання залучується паспорту, за-

осмотрений візами дотичних консулятив чужих держав та посвідчення, що прохаючий набуде ці валюти в законний спосіб. Що до дорогоцінностей, то можна без окремого дозволу вивезти 2 перстінці, 1 шлюбну обручку, 1 пару ковтків і 1 годинник.

Польське військо в ролі податкових егзекуторів.

Польські міністри скарбових і військових справ радять над проектом, на основі якого військо стягатиме державні податки та дачини по містах і селах. Відповідний проект вже випрацьований та незаба-

ром буде ухвалений через польський сейм.

Огляд септових подій.

Росія.

Центральний Виконний Комітет обрав на місце Леніна предсідником Союзу Світських Республік його дотеперішнього заступника Рикова. До Ради народніх комісарів увійшли із більше відомих: Каменев і Чубар, заступники Рикова, Чічерін, комісар закордонних справ, Троцький, військовий комісар, Крассін, комісар закордонної торгівлі, а Держинській предсідник найвищої економічної Ради. Риков є теж предсідник Ради народніх комісарів великоруської республіки. — Зїзд совітів, який відбувався в Москві, закінчився. На останньому засіданні Літвінов подав до відома, що Англія визнала дійсно ССРСР. Ту вістку прийняли присутні з великим одушевленням. —

Вже відомі близчі подробиці також італійсько-російського договору: 1) Совіти обов'язуються дати Італії щорічно означену скількість збіжжя і закуповувати продукти італійського промислу. 2) Прибережне мореплавство над Чорним Морем, застерігається і для італійських кораблів.

Є чутки, що й Бельгія хоче визнати Совіти.

На зїзді Рад виголосив Каменев велику промову, в якій зазначив, що веральський мир банкрутує тому, бо західні держави не є в силі відбудувати Європи. На тім самім тлі наростає значіння Совітів, як сили, з якою всі зачинають числитися і яку хочуть втягнути до співпраці.

Англія.

На чолі якої стало нове правительство, визнала уряд совітів. Невдовзі мають відбутися російсько-англійські переговори. З Францією мовний англійський уряд балакає дуже сердечно. Мек Доналд вислав був до Пуанкара лист, на якого Пуанкаре відповів в дуже сердечнім тоні. Мек Доналд, хоч соціаліст, але зі всіма говорить так само чемно, як його попередники. Та не лише

говорить. Він такий сам грізний, як панські генерали. От в місті Багдаді (в Малій Азії) зробило населення повстання проти Англії. На то англійське командованне вислало над Багдад кількадесят літаків які через 24 години обкидували місто бомбами. В місті вибухло багато пожарів і остаточно бездомні араби вислали до англійців делегацію і піддалися.

Японії

мало ще землетрясень і того знищення, яке наступило. Сваруться між собою Японці чисто, як Поляки. У них також є парламент, а в парламенті опозиція. І от опозиція мала в парламенті більшість і хотіла повалити правительство. З боязни президента міністрів розв'язав парламент і розпочав нові вибори.

В Польщі

новина, бо кажуть, що друкарська машина з 1 лютом перестала бити ма. ки. Тепер буде покривати видатки держава самими податками. Чи воно так на правду буде побачимо, якщо від тої вальоризації не повмираємо від холоду і голоду. Тимчасом, що в світі важного діється, то все поза плечима Польщі. От в Москві відбулася нарада. І радили Москалі, Німці і Чехи над тим, якби торгувати між собою, але через Польщу товарів не перевозити. Хочуть вести аж через Гамбург, аби не через Польщу. Поляки на те дуже люті і кивають всіма пальцями в чоботі.

До Німеччини

приїхала комісія знавців, зложена з представників тих держав, яким Німеччина має заплатити відшкодування. Німці на ту комісію дуже люті.

От що пише одна німецька газета:

Ми (себто Німці) виховані в поняттю чести не відмовляємо уважатися чесним чоловіком кождому членови комісії з окрема. Але комісія, як шість, як ряд кровожадних гисн, збещещуючих трупи Німців є для нас огидна. І для того ми комісії не вигасмо. Для нас члени тої комісії є нчим інчим, як льокаями, що служать пажерливій зграї. Не люблять Німці своїх ворогів, та тепер можуть кричати лише на папері.

Вільзон вмер.

Дня 3. лютого вмер в Вашингтоні бувший президент сполучених держав Америки Вільзон. Славний він з того, що Америку втягнув в світову війну, а відтак проголосив право на самоозначення всіх народів. А то самоозначення стало славне з того, що його ніхто не послухав. І ми самоозначувалися, а що з того вийшло всі знаємо. Вільзон проголосив той клич для сильних. Слабі самоозначуться тоді, коли стануть сильними.

Чинші будуть платні в золотих Франках.

Почавши від 1. квітня ц. р. будуть підвищені чиншеві оплати на:

1) 5 процент передвоєнних чиншів при однокомнатних помешканнях (1 кімната і 1 кухня).

2) 10 прц. при 2—3-ох кімнатних помешканнях.

3) 15 прц. при 4—6-ох кімнатних помешканнях та склепах і торговельних та промислових льокалях, як що передвоєнний чинш за них не був вищий чим 60 рублів, зглядно 1200 нім. марок, зглядно 1500 австр. корон.

4) 20 прц. при 7 кімнатних помешканнях;

3) 25 прц. при склепах та інших торговельних та промислових льокалях, як що їх передвоєнний чинш був вищий від означених під 3) ставок.

б) 50 прц. передвоєнного чиншу для фабричних льокалів.

Ці процентові ставки мають обов'язувати від 1. квітня ц. р., а почавши від 1 липня будуть підвищені що $\frac{1}{4}$ року о 4 прц. підставового чиншу.

Від 1. січня 1925. будуть підвищені ці ставки о 6 процент що чверть року.

До цих ставок будуть окремо дочислюватися додаткові оплати.

Курс передвоєнних валют усталено в цей спосіб, що 100 рублів = 263 зол. франків, 100 нім. мар. = 123 з. фр. а 10) австр. кор. = 105 з. франків.

Аж до введення золотого, як виключного платничого середника, чинш буде обчислюваний на основі курсу вальоризаційного франка.

Усталювання вартости ґрунтів.

При зізнаннях до маєткового податку обшари поодиноких ґрунтів мають бути подавані в гектарах, при чому 1 десятина = 1.09 гектара, один віденський морг = 0.58

гектара. Докладне перечислювання і заміна моргів на гектари представлена в календарі „Просвіти“ за 1924 р.

Заголовок сконфіскований!

Як воно зайшло?

(Докінченне).

Зізнає сенатор Черкавський.

Свідок сенатор Черкавський зізнає під присягою, що точно пригадає собі всі подробиці подій на його справоздавчому вічу у Львові. Віче скликав бесідник, щоб з одного боку поінформувати українське громадянство про становище польської влади до українського шкільництва, а з другого боку довідатися про різні надужиття й кривди на місцях. Це хотів сенатор використати з парламентарної трибуни. На вічу говорив про школи початкові (народні) середні і з окрема про учительські семінарії —

Бесідник сам був директором учит. семінарії та прийшлося закрити цю школу з причини

польської влади. Окремий розділ в мартирології українського шкільництва становить справа українських високих шкіл. Це, що в сучасному столітті український університет та українська техніка існують у Львові нелегально, що українські студенти в катакомбах шукають світла науки, що так студенти як і професори ізза того

Взагалі польська конституція на словах дуже ліберальна, але в практиці з тої ліберальності не остається прямо нічого.

Після скінчення звіту просив сенатор, щоб учасники зверталися до нього з інтерпеляціями та подавали нові матеріали шокривдження. І коли громадяни почали ставити запити і подавати факти, зверта-

ючися при цьому головню проти міністра Гломбінського, сенатор завважав у представників поліції велике зденервованне і помітно було, що поліційні комісарі хотять розв'язати віче. Та коли почав говорити п. Стецьків, тоді комісар йому перервав і віче розв'язав. Сенатор протестував проти цього

поступовання комісарів поліції, одначе комісар спровадив на салю озброєний відділ поліції, який став поводи витискати публику. Так саме розв'язанне віча як також опісля впровадження поліції на салю страшно обурило публику і тоді посипалися ті „шальоне“ оклики, про які говорить звіт про поліцію.

Др. Ганкевич: Чи обжалований говорив про поваленне сойму та уряду?

Сен. Черкавський: Ні! Пан Стецьків наводив беззаконности на полі шкільництва та жадав усунення мін. Гломбінського.

Др. Ганкевич: Чи обжалований говорив з ненавистю до польської нації?

Сен. Черкавський: В промові п. Стецькова видно було образений український патріотизм, але не було ні сліду ширення ненависті, п. Стецьків мав право ставити інтерпеляції і домагання до сенатора, бо це загарантоване конституцією.

Др. Ганкевич: Чи „шальоний“ крик повстав вже в часі промови п. Стецькова та чи п. Стецьків ужив слова: „злочин“ „повалити сойм і уряд“, проклятий режим“ і т. д.?

Сен. Черкавський: Колиб п. Стецьків жив наведених слів, то це булоб звернуло мою увагу. Та п. Стецьків тих слів

Арешт в Косівщині і баль в Коломкї.

Гуцул: І як їм не стыдно... Забули наші п'янове, що з нами роблять ті, з якими вони вигулюють...

рішучо не вживав а крик повстав тільки після перервання його промови комісарем поліції.

При конфронтації з комісарем Вагнером, цей останній заявляє, що розв'язав віче в тому місці, коли п. Стецьків зачав говорити піднесеним тоном. Чи п. Стецьків свою промову вже скінчив, комісар цього не знає. Можливо, що колиб був не розв'язав віча, то говорив би ще з пів години.

На салю входить о Александер Стефанович. Свідок переповідає хід подій майже однозвучно з попередніми відводними свідками.

На салю входить п. Константина Малицька. Хід подій представляє свідок так, як попередні. Обжалований питався, чи відомо сенаторови, що замикається українські школи не лише державні але й приватні удержувані жертвами самого українського народу, на які польська держава не дає ані марки, — чи відомо, що учителів української народности переноситься на захід в чисто польські області а опорожнені таким чином школи обсаджуються учителями Поляками, що вводиться в українські школи польське діловодство і навіть приватні українські школи силуються безправно до того і т. д. і т. д. Повалення самого сойму обжалований не жадав, а лише зміни режиму.

Внески оборони.

Після переслухання цього останнього відводного свідка поставив др. Ганкевич цілий ряд внесків на переслухання різних клясичних свідків між інчими куратора Собінського, редактора „Dziennik Ludowy“ Броніслава Скалата і інчих, відчи-

тання цілого ряду польських часописів, які стверджують замикання українських шкіл та українського учительства

Трибунал відкинув всі внески оборони.

Закінчення розправи.

Після промови прокуратора та дійсно світлої оборони др-а Ганкевича лава присяглих зложена з самих Поляків, переважно ремісників удалася на нараду.

Головне питання, в якому містилися знамена злочину з § 65. ухилила лава присяглих 5 голосами проти 7. Натомість затвердила додаткове питання зі знаменами переступства з § 300. На цій основі, як ми вже писали, трибунал засудив пана Данила Стецькова на 3 місяці в'язниці.

Проти засуду внесла оборона рекурс.

Рефлексії.

ЮРА ШКРУМЕЛЯК.

Лист закоханого заяця.

Самичко гожа! Пишу лист до тебе,
Знайшовши раз безпечне укриття; —
Не можу й досі я прийти до тебе,
Життяж моє то мука — не життя,

Відколи я (здаєсь в суботу рано)
Тебе узрів, кохана, в гаю...

Ах, образ твій явився так неждано,
Що заморозив душу всю мою.

Хоч я в ту мить ногам дав добре знати,
— Ти ж знаєш, що вся міць моя в ногах —
Й не смів на тебе я очий підняти,
Не думай ти, що може був то страх!

О, ні! На вид твій я не міг стояти,
Бо закипіла в моїх жилах кров...

А моя кров жене мене — втікати:
То була, любко, заяча любов!

На доказ того, що не страх — обави
Мене пігнала з твоїх віч тоді, —
І щоби моя не пропала слава,
Отсе письмо, кохана, шлю тобі...

— Яка любов моя до Тебе сильна,
Пізнай сама із того, що кажу:
Не всмак мені капуста вже обильна
І конюшини більше не глосжу...

Й з нори не вийду я на світ, кохана,
Не заманить ніхто, даремний труд, —
Буде ятриться в моїм серці рана,
...Докіль стирчить в городі — страхопуд!

Кленуся я на свої ноги задні,
Зложивби я давно тобі візит,
Хотівби глянуть в оченька принадні,
Хотівби знати весь твій чесний рід, —

...Та хто мені присягою заручить,
Що на шляху не жде на мене враг, —
Що в лісі хтось ломакою не влучить, —
О, щоб мені на все те хто присяг!

Та хай вже всім буде любов та знава, —
Я на геройство зважуся таке:
Тебе за жінку я візьму кохана,
Пічну супруга я життя важке!...

...Лиш ти мені присягнеш при вінчанню,
— Думаю, це тебе не заболить, —
Ти меш їду збирати на полюванні,
А я в норі — буду її сушити!...

Нечиста совість.

В неділю 3. лютого студенти-Українці, що вписані на польський університет, прийшли до церкви під охороною поліції. Поліцаї привели студентів під саму церкву, а самі ждали під церквою до того часу, доки не скінчилося богослуження, після чого відвели відважних студентів аж на Академічну вулицю. Нащо така парада, нам невідомо. Та видно, що ті пани студенти мають дуже нечисту совість, як самі просять опіки поліції. А про моральну вартість тих студентів кожний сам собі вже доспіває.

Подорож Амундсена.

Північний бігун не є вже предметом цікавості.

У зв'язку з новою подорожжю Амундсена, славного дослідника північного бігуна, один з данських газетярів мав розмову з подорожником.

Про свою нову подорож, що має відбутися в квітні або на початку травня, Амундсен сказав, що відбуде її на двох літаках умисно до цієї подорожі збудованих. Літаки ці різнять від інших тим, що задня частина їх заосмотрена в лодки та лещети на те, щоб можна було злітати вільно також на воді та снігу.

Що до вісток поширених в часописах, начеб то він вибирався до північного бігуна, то це неправда. „Північний бігун“ — сказав Амундсен — ми вже докладно знаємо і мені здається, що там

вже не можна знайти нічого цікавого. Натомість між бігуном а Аляскою (півострів на північно-західнім побережжі північної Америки) знаходяться великі недосліджені досі простори.

Та найцікавіше із сказаного то те, що ціла подорож не триватиме довше як 28 до 30 годин. Дивне воно тому, що дотепер такі подорожі тягнулися щилима роками.

На прикінці розмови заявив дослідник, що на цілу ту подорож він дає власні гроші, щоб тим способом не бути від нікого залежним та щоб хто-небудь не мав до його претенсій на випадок невдачі, як то вже раз було.

З ГАЗЕТ.

Пересадили.

„Газета Порання“ в статі „Zakusy sekciarstwa“ так „заговорила“ що пересунула навіть народини Христа. Вона каже, що методисти, які улажують місії в Польщі „спізналися дещо на яких 2000 літ, бо... від тоді „z górg“ Польща є щирим і горячим ісповідником католицизму. Значить, Поляки були вже католиками ще перед народженням Христа.

Теляче захоплення.

Польські часописи дуже люблять доносити про нещастя Українців у... „Республіці Рад.“ Найновіша „газета львівська“ подає вістку про розлам у комуністичній партії на Україні. Іменно, витворилася опозиція, яка домагається повної незалежності України від Росії. — При тій нагоді додає „на потіху“ галицьким малополякам, що українізація, це звичайна брехня Совітів для реклями. Мовляв: „Не тіштеся Русини і будьте вдоволені, що маєте... здоровий воздух“!

Вальоризація.

Польське правительство хоче одним махом виратувати державу від загибелі. Перемінило все на швейцарські франки і Польща одного дня стала державою з найдорожчою валютою. Газети були пару днів захоплені і співали похвали верховодам. Але прийшло отверезіння. Вже починають „на зимно“ роздумувати, чи зможуть горожани заплатити те, чого від них жалається. Ріжні гешефтьярі роблять наради і доказують, що це неможливе. Ще якби так платила що данину тільки і то та гр. - католицька, то можеб воно пішло. Але це має платити і ціла Польща!? Треба подумати...

Нові „гості“.

Як подають газети маршалок пол. союму Ратай має поставити на дневний порядок одної в найближчих нарад союму справу парцеляції і кольтонізації.

Військова служба в Польщі.

На останнім засіданню польського союму багато говорилося про зменшення часу військової служби. Соціаліст Ліберман радив, щоби служба тревала рік. Український посол Приступа говорив також за скороченням дволітньої служби. — Може дадуться й другі переконати.

Непоєднучі духи.

Польські офіцири Багінський і Вечоркевіч, що бавилися ріжними

вибуховими матеріялами і висаджували мости, військові магазини і т. п., були засуджені на смерть. Тепер Найвищий Суд той засуд зніс і наказав другу розправу. Мають щастя!

Польський спорт горою.

Недавно вислали спортсменів Польщі своїх представників на світові лещетні змагання. Один з них взяв 21 нагороду. Та це нічого, як би учасників було зо 100. Але показується, що всіх учасників було також 21.

Скарб на дні моря.

Один з американських богачів Ернест Уїліямсон заложив товариство, що робило фільмові знімки морського дна для кінематографів. Фабрика того товариства виконала вже багато таких фільмових зшимок з життя водолазів та взагалі з видів морського дна.

Оце недавно треба було зробити ще одну таку знімку. В часі виконання знімки мусів взяти участь якийсь актор в ролі водолаза. Але ніхто з акторів не хотів спуститися на дно моря. Тоді зголосилася зовсім невизначна артистка Йоанна Толлі. Перший раз спустилася вона на дно моря в товаристві фахового водолаза. Виправа вдалася зовсім добре тому другого дня вона не хотіла вже ніякого товариства.

Тільки що запустилася в морську глибину на кількисот метрів, як запримітила там заіржавілу залізну скринку, що лежала посеред невеличкого плаваючого

коралового острівця. Видістала ту скринку на верха, а коли її отворила знайшла повно золотих талярів.

Показала це своєму директорови, а той віддав скарб одному знатокови до оцінення.

Стверджено, що то золоті таляри вибиті в Іспанії небагато після відкриття Америки через Колумба, а вартість їх вносить коло одинайцять тисяч фунтів штерлінгів.

Місце, де знайдено скринку знаходиться коло малого острівця що належав раз до Англії то знова до Іспанії, але тепер є в посіданню Англії.

Скарб віддано до одного з ньюйорських банків, де він буде лежати аж до часу, доки льондонський суд не рішить кому він належить: англійському державному скарбови, чи щасливий знахідниці.

Ріжні вісти.

Юнг як „Хвіля“ доносить, виїжджає з Польщі тому, бо Польща не згодила на його внески. Юнг хотів обсадити Польщу англійськими спеціалістами, одним словом взяти Польщу в курателю. А Польща, хоч і скористалаби на тім — не згодила.

Людність Литви виносить 2,011,172 душ. На один квадрат. кілометр припадає 38 людей.

Обшарники в Польщі не платять податків. Мали вони заплатити 40000 вагонів збіжа, а до тепер виплатили лише 10000 вагонів.

В часі похорону Леніна було 3420 нещасливих випадків удушення, омління, відмороження і т. д.

Венізелос, грецький президент міністрів захорував і думає усунутися від державної праці.

Окупаційну армію в Рурській крзю Німеччини зменчено з 47 на 24000 жовнірів.

960 вироків смерти виконано в 1923. р. в державі совітів.

Румунія французької позички,

про що ми вже писали, не прийняла, а натомість дістала від Італії позичку 100 мільонів лір'в.

Просфора в міщанському Брацтві.

Як кожного так і цього року українське міщанство міста Львова устроїло традиційну просфору. В великій салі Народного Дому зібралось понад 200 зорганізованих міщан та запрошені гості з кругів львівського громадянства. Виголошено було ряд палких промов. Весь час панував незвичайно гарний настрій. Наші міщани під умілим проводом свого голови п. Преторіуса з року на рік зростають в могутню силу та дають повну запоруку, що прийде час і наші міста стануть справді нашими. Най жис український Львів — от клич, який просвічує шлях зорганізованому українському міщанству Львова.

До Передплатників в Америці і прочих заграничних краях!

Супроти цього, що загранична валюта у нас упадає на вартости так, що кошти видавання часопису і пересилки зросли найменше на 100 процент в порівнянні до заграничної валюти — ми змушені підвищити передплату для Америки на 4 долари річно, а для прочих заграничних країн на 12 кч., зглядно їх рівно вартість, місячно. — Передплатники обов'язні ріжницю доплатити. — Гроші належить посилати порученим листом на адресу Адміністрації.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.

Як годувати худобу?

Вступ.

Наші прапороди вміли найти собі місце на божому світі! Осіли на землі так легко і сильно родючій, що ані англійські, ані французькі ані німецькі, ані італійські, ані дунські чи бельгійські хлібороби не мають її по сьогоднішній день, хоча вони усі безмежним трудом багатьох своїх поколінь здавна удобрюють свою землю а ми й десятої частинки їх праці ще й тепер не вкладаємо у свою. Та може оця наша чудова земля в дечім і наше горе. Легко дає нам вона свої плоди і ми навчилися при ній ралше малим вдоволятися, аніж працювати на рілі так тяжко і запопадливо як це приходиться Німцям, Бельгійцям або Дунцям. — І дійшли ми на своїй славній землі нарешті до того, що наприклад Німець збирає на колишніх своїх пісках та болотах двічі тільки зерна, ніж ми на на "кращім у світі чорноземі. Не дивуймося, що при такій господарці жиється нашим хліборобам чимразто гірше. І не думаймо, що вихід з цього лиха найде наше дрібне хліборобство у са-

мім уже ським чи інчим але більшим наділі землі. Так, землі має наш селянин-хлібороб звичайно замало і скорше чи пізніше уся земля ська чи інакше найдеться в руках цих, що самі на ній орють та с'ють. — Алеж не менше важним ділом для нашого хліборобства являється і те, щоби наші хлібороби чимскорше навчилися, для свого і загального добра, використати кожний вигін, кожню так звану толоку, кожний мокляк і неужиток так як це вдалося інчим малоземельним хліборобам; — щоби наші хлібороби чимскорше дійшли хочби до таких жнив на своїй землі, до якого вже дійшли на своїх колишніх пісках, болотах та торфовищах інші дрібні хлібороби, наші недалеко сусіди, — і щоби нарешті й наші дрібні хлібороби навчилися плекати худобу і мати з неї такий пожиток, як не бачимо у тих-же самих, колись ще бідніших від нас німецьких, голяндських чи дунських селян *)

*) Наша львівська „Просвіта“ видала недавно дуже гарну книжечку: „Як господарюють селяне в чужих краях?“ Написав її покійний Доманицький. Купуйте оцю дешеву книжечку і читайте її! Вона повинна до глибини душі зворушити наших хліборобів! Кожда кооператива повинна мати у себе цю книжку.

Добра годівля худоби підносить усе господарство на вищій шабель. Вона дає багато гною, яким удобрюється рілю, — вона приневолює садити чимраз то більше буряків і бульби (а відома річ, що це господарство краще, у яким вищий стосунок окопових ростин до колосових зб'ж), нарешті приневолює оця годівля до чимраз більшого засіву конюшин, люцерки, вики та всіляких мішанок на пашу (що дуже підроблює рілю) і примушує дбати про звичайно зовсім занедбані у нас пасовиська та луки.

Особливо в теперішніх тяжких для хліборобства часах, коли ціна за збіже така мала, що при добрім обрахунку вже не виплачується гноїти, орати, сіяти, жати й молотити, а ціна за худобу хоч трошечка справедливіша, треба щоби наші хлібороби звернули більшу увагу на годівлю худоби.

Але годівля худоби також не легка справа. До неї треба не тільки великої праці і чималних засобів, її передусім треба добре розуміти. Добра годівля худоби — тепер уже велика наука. Нам треба і з нею добре заізнатися.

Дописи.

Жандармська самоволя. Тудорковичі (пов. Сокаль). Одна з найкращих читальень сокальського округу, читальня Г-ва „Просвіта“ в Тудорковичах знаходиться зараз під „цензю ренком“ воєничого коменданта поліції в Угриніві, Яна Куліка. Цей то осібняк вже від початку свого „уржендованя“, почав класти важкі перепони в розвитку читальні і ділаючи в порозумінню з місцевими Поляками (війт Поляк) стремить до замкнення її. А послугується при тім всякими провокаціями і преріжними доносами до староства, і заявляє прилюдно, що (перед членами читальні) раз на все мусить читальню замкнути. Дня 13. січня ц. р. о годині 7 40 вечером підчас коли члени читальні почали вже розходитись із звичайних сходив впа до читальні командант, на пів притомний від горівки, і надаючи собі нічого сказати, дикувським способом — криком уживаючи простацьких слів вимахуючи шпиритою, порозганяв присутних, зазначу-

ючи, що оскільки ще раз застане кого по 7 годині в читальні, то читальню замкне. По своїм подвизі пішов разом з підкомандним жандармом до війта де до години 11 вночі запивався, відтак по тім „ураченню“ пішов на село робити порядок а стрівши нічного вартівника накинувся на нього простацькими словами, хотіи цей нікому нічого не винен. Цєю дорогою запитуємо староство в Сокалі, чи знає воно про цей виімковий стан в громаді Тудорковичі, наколи ні, так зволить вглянути в цю справу і скоротити жандармську самоволю. Свій.

Млинська хруніда! Наше село Млиники шкільникові є присілком других Млинків сивкових і дучаться в одну громаду Модрич. Млиники шкільникові і сивкові числять більше чим 50¹ чисел, та на жаль до цієї пори не мають ні школи, ні читальні. Всі гроші зібрані в обох Млиниках видається переважно громаді Модрич. І так: колядова збірка на образи церковні (місто на „Рідну Школу“), грабіж „шутру“ і піску на школу в Модричи, хоругви і т. и. Млиники віддлені від Модри-

ча більш чим 3 км. До церкви ходимо обовязково раз або два рази в році. Наші діти задля неприступної дороги ходять до школи до Дрогобича, теж більш 3 км. Читальня в Модричи подібніша радше до якоїсь жидівської книжни пр. на „Лані“ у Дрогобичі, а про бібліотеку, відчити і інчу просвітну працю у ній нема і бесіди. В Млинках шкільникових давніше був начальником Теодор Коцко, а після нього його син Іван Коцко. Перший, Теодор Коцко, прислужився громаді тим, що запродав більше 20-и моргів громадського пасовиська, заложив громадську касу, з якої добрі гроші порозичувано на те, щоби дістати опісля безвартісні польські марки. Другий, Іван Коцко, господарував до недавна зі своїм заступцем Василем Дурибадою, дальше асесором (великим урядником) з Млинків шкільникових, Іваном Шкільником і кількома радними. Як вони господарювали покаже цей факт: Пятайки ухвалили жидови зайві 4 0 м² пасовиська на 25 літ хотай вже раз, таки цього року 1922 начальник Іван Коцко одержав личну відповідь з Рада Повіто-

До наших Передплатників в краю!

Повідомляємо всіх наших передплатників, що **на адресі слідуючого недільного числа буде виписано червоним кілько хто має прислати грошей**, щоби передплата була вирівнана по кінець лютого ц.р. Просимо звернути увагу на адресу недільного числа і відповідно до цього вислати чим скорше гроші поштовим переказом. Коли перекази кому вийшли повинен собі купити.

Розуміється, що хто вислав які гроші на передплату в часі від 31. січня ц. р. повинен їх відрахувати, а прислати нам решту (бо ті гроші ще в дорозі і тим самим до нас не надійшли).

На будуче просимо ніколи не опізнатися з висилкою передплати чи залежності, бо це спричинює багато непотрібної праці а то й непорозумінь, бо заки повідомлення до Вас дійде міг не один вислати гроші. Розуміється, що належитість обраховуємо після останньої ціни часопису, зглядно поодинокого числа.

На кінець пригадуємо, що обов'язком наших передплатників є прислудувати як найбільше нових читачів і передплатників, щоби „Новий Час“ був поширений у всі закутини нашого краю.

АДМІНІСТРАЦІЯ „НОВОГО ЧАСУ“.

вої що для жидів це за дешево. З цього зродилась небезпека, що до поставленої вже однієї крамниці Михайла Веселого мала припірати біжниця. Таким робом Коцки дуже гарно попримінували своїх приятелів — жидків і дали їм гарний хліб у руки. Бо на 300 чисел лише у Мликах шкільникових є вже 3 склепи жидівські і 1 „вишинка“, а незабаром буде біжниця, *тому пощо трудитися про школу чи читальню?* І сталося, коли начальник і радні пішли з жидом до контракту, громадяни поставили хрест на місці призначені жидови, закликали священника, цей посвятив його повороті, начальник, радні і жидок побачили хрест, на яким Михайло Веселий син Максима казав помістити табличку „Віра Христова побідила 1922“. Прийшло до процесу між громадою і начальником Іваном Коцком за-нарушення в посіданню. Громадяни виграли, хрест з'явився ненарушений а начальника Івана Коцка скинено. .. невдовзі мають бути вибори. Ми сподіваємося, що нововибраний нами начальник громади займатиметься нашою освітньою справою, в першій мірі школою (місце на таку куплено вже кільканадцять літ тому) а також читальню. *Громадяни.*

делегатом на **Надзвичайні Загальні Збори Т-ва „Просвіта“ у Львові**, що відбудуться дня 5. березня 1924. Без такого повідомлення делегат не буде допущений до голосування на зборах.

Обов'язком Виділу подбати, щоби читальня протягом місяця березня конче відсвяткувала річницю смерті Шевченка в якій небудь формі: кінцертом чи аматор. виставою. Повинен бути конче виготовлений реферат (відчит) про Шевченка. Дохід з концерту чи вистави вислати на фонд „Учітеся брати мої“...

Виділ повинен подбати, щоб при читальні заложено „Комітет Рідної Школи“, який мавби за завдання придбати як найбільше членів У. П. Т. Місячна членська вкладка У. П. Т. виносить тільки рівновартність одного яйця місячно, тож членом „Рідної Школи“ легко може бути кожний Українець.

—о—

Коли і де відбуваються жнива?

Нема такого місяця, в яким донебудь на світі не відбувалися б жнива. В січні відбуваються жнива в Австралії і в деяких провінціях південної Америки; в лютім: в Єгипті і у Східній Індії; в березні: в Палестині і Арабії; в квітні: в Сирії, Туреччині і Малій Азії; в травні: в середній Азії, Китаю, в африканських краях Марокко та Альжирі; в червні: в Каліфорнії, в південній частині Союзних Держав Америки, в Іспанії, Португалії, Італії, Мадящині, Туреччині, Румунії, Україні, Болгарії та південній Франції; в липні: у Франції, Англії, північній Америці, Німеччині, Австрії, Швейцарії і Польщі; в серпні: в тих краях, що і в липні а крім того в Бельгії і Данії; в вересні: в Шкоції, Швеції, північній Англії і Росії; в жовтні відбуваються збір пшениці і вівса в Шкоції, а кукурудзи в Америці; в листопаді початок жнив у південній Африці, в Перу, (південна Америка) і в північній Австралії; в грудні зачинаються жнива в Ляндіята, в Чілі (південна Америка) і в південній Австралії.

Також страйковий спосіб. В одній із париських дільниць застрайкували недавно швачки в кравецьких заведеннях. Для успокоєння бурливих сцен — а жінки вміють такі роботи — вислано відділ поліціантів, які знаючи воевничість жінок вбрали для більшої безпеки сталеві шоломи. Відділ увійшов між товпи страйкуючих дівчат а на голови поліціантів посипалися... цвіти і страйкуючі кинулися... обнімати і цілувати сторожів публичного спокою. Супроти цього серця поліціантів змякли і почалося „братанне“. Ця історія закінчилася остаточно узглядненням жадань страйкуючих.

Користи восених винаходів. До зловлення небезпечних злочинців уживає американська поліція трійливих газів. Але злочинці не дають собі в кашу наплювати. Вони також зачинають уживати трій-

ливих газів для оборони. Вони мають звичайно на своїх автомобілях збірники газів, які випускають в той час, коли за ними гонить поліція.

Пригода американського летуна.

Летуні стараються один наперед другого піднятися як найвище, кожний хоче перемогти свого товариша, не зважаючи на всі небезпеки високого лету. І так недавно один американський летун, Шредер піднявся був на 10.000 метрів. Случайно апарат з киснем вибух і летун стратив притомність. Випустив керму з рук а літак став стрімголов летіти в діл. Розторощення і смерть були неминучі. Та в останній хвилі, яких 2000 стій над землею, на десять секунд перед розбиттям летун опритомнів, вхопив керму і злетів спокійно. Коли його знайдено, здавалося, що не живе. По трудах вдалося його вратувати і тепер він даліше не покидає летунства.

Хто продасть свою кров?

Бувають случаи, що хорому бракує крові і його можна вратувати тільки тоді, коли додасться йому бракуючу кров. В таких разках береться крові у людини, що має її багато і на це добровільно згодиться. Лікарі мають спеціальні способи щоб таке перелиття крові зробити. Цими днями оголошено у Варшаві, що треба 400 кубічних сантиметрів крові для перелиття. На зазив зголосилося кілька осіб, що хочуть продати свою кров але за дуже високу ціну. Тимчасом хора особа походить з убогої родини і може заплатити десять до п'ятнадцять доларів. Чи знайдеться хто, що згодиться на таку ціну — побачимо.

Стодвайцятьлітний старик перед судом.

В Білімстоші, в Польщі, ставав перед окружним судом Теофіль Пухала обвинений за крадіж дерева з ліса гр. Потоцького. Пухала має вже стодвайцять років, але не має ні одного сивого волоска, тримається дуже черство і балакає розсудно. Він не може привикнути до новочасних уладжень тому й дорогу до суду, 60 км., відбув піхотою. Березу, за яку його оскаржено приніс із собою. Помимо того, що він доказував, що берези не вкрав суд потвердив вирок першої інстанції, що засудив обвиненого на 4 дні арешту, але рішив, що рівночасно дарує кару в дорозі амністії. Та Пухала не хоче ніякого дарування, бо він невинен і каже, що піде до Варшави, до найвищого суду шукати справедливости.

Франція вимирає. У Франції зменчується постійно число уродин. І так. Коли в р. 1922 начислювано там 105.129 нових уродин, то число це зменчилося в р. 1923 до 92.654. Це зменчування населення видно від ряду літ, дарма, що уряд призначає великі нагороди за численні уродини.

НОВИНКИ

Календар. — Лютий 1924.

8. П'ятниця (26) Ксені, Марії. *Правосл.* Ксені, Марії. Схід 6:44. Захід 4:32.
9. Субота (27) † Пер. мощів Ів. З. *Правосл.* † Пер. мощів Ів. З. Схід 6:43. Захід 4:34.
10. Неділя (28) Нед. 32. по Зел. Св. *Правосл.* Нед. 32. по Зел. Св. Схід 6:41. Захід 4:35.

Народні приповідки.

В Поляків — пани, на Москві — ребята, а у нас — брати.

Біда на престолі, коли нема нічого в стодолі.

Пригадки для Виділів Читалень „Просвіти“ на лютий.

Найдальше до 27. лютого ц. р. належить подати до відома Головного Виділу Т-ва „Просвіта“ у Львові, хто вибраний

Біржевий перегляд.

Грошева біржа.

приватні обороти.

Львів, 5. II. 1924.

Амер. дол. 9,250—9,200.00, одинки і двійки на рівні з іншими ам. дол., канад. дол. * 500.000—8,650.000. Кч 266.000, фран. фр. 420.000, франки швайц. 1,600.000, фунт штерл. 39,300.00—38,000.000. Фр. бельг. 0,30.000. — Ліри 4 500.00. Лей 40—44.00. Австр. кор. 129.

Золото: 20 кор. 41,500—42,500.000, 20 фр. 38,000.000, 10 рублів 57,000.000.

Срібло: кор. 750.000, 5 кор. 3,700.000, фльор. 1,850.000, рублі 3,100.000 копійки за рубель 0,000.000.

Збіжжева біржа.

Львів, 5. II. 1924.

Кр. пшен. з 1923, 33,—34,500.000. Жито з 1923, р. 20,—21,000.000. Броварняний ячмінь з 1923 20,—21,000.000.— Овес з 1923, р. 21,—22,500.000. Горох пільний 00,000—0,000.000. Горох Вікторія 00,000.000 млі. Пшенична мука 40% „О“ 78,000.000, 55% „1“ 60,000.000, 70% „4“ 44,000.000. Житня мука 60% 56,000.000, 70% 48,000.000. гречана каша 0,000—0,000.000 фасоль біла 63—64,000.000. Фасоль краса 59—6,000.000. — Ціни розуміється за 100 kg. без споживного податку. Місце, станція закладання.

Ринок.

Хліб 1 кг 6,000,000, м'ясо волове 3,400.000, свиняче 3,600.000, теляче 2,800.000, солонина 600.000—4,000.000, сало 5,000.000, смалець 6,500.000, масло десерове 8,000.000, масло кухонне 7,000.000, сир 1,400.000, яйця 1 шт. 300.000, сметана 1 літра 1,400.000, молоко 6,000, 1 кг. меду 0,000.000, бураки 1 гк. 25.000, цибуля 300.000, чісник 1 головка 100.000, курка від 5,000—10,000.000.

Вже вийшли з друку і продаються у всіх книгарнях

Рухові забави й гри

з мьєодіями й припівами

ОКСАНИ СУХОВЕРСЬКОЇ.

Необхідний руханковий підручник для всіх шкіл, ззхистів та захоронок а заразом гарний збірник народніх пісень. — Основна ціна 2.20, теперішна 3,300.000 мп. На порто долучити 500.000 мп.

Замовлення і готівку слаи на адресу:

Осип Суховерський, Львів, вул. Руська ч. 3., II. пов.

ОГОЛОШЕННЯ.

ШУКАЮ помешкання у Львові зложеного з кухні і трьох кімнат за відступним. — Зголошувати до Адміністрації „Нового Часу“.

КОМНАТИ примітивно умебльованої в середмістю за осібною винагородою і місячною платнею в харчах або в твердій валюті — **потребую сейчас.** — Зголошення до Адм. „Нового Часу“.

Зі всім, що входить в обсяг **АРТИСТИЧНОЇ РІЗЬБИ** звертатись на адресу:

Скульптор

Андрій КОВЕРКО

Львів, ПОТОЦЬКОГО 71.

УВАГА!

На свято 110-ліття народження Т. Шевченка (10. III. 1924.)

Т. ШЕВЧЕНКО: „КОБЗАРЬ“

перше повне народне видання, в одному томі, з поясненнями й примітками д-ра В. Сімовича, з портретом і біографією поета. — Стор. XXX + 431.

Ціна 80 центів, в оправі 1 доляр з пересилкою.

ГОЛОСИ КРИТИКИ:

„... Виданий на гарному папері, читким і великим шрифтом, з гарною біографією поета, з дуже цінним та, як на сей день, для „Кобзаря“ в цілому найкращим коментарем, — „Кобзарь“ Катеринославського Видавництва справді найблизше стоїть до назви народнього видання. Тому ми широ бажаємо, щоб сей „Кобзарь“ був на столі селянина в кожній хаті всієї України“. — (Л. Білецький, „Українська Трибуна“, з 3. [грудня 1921.]

„... З різних оглядів заслуговує оце видання Шевченкового „Кобзаря“ на те, щоб воно знайшлося в руках кожного читача „Учительського Слова“... Не було досі такої широкої й заокругленої проби систематичного об'яснення всього „Кобзаря“, як це бачимо в виданні д-ра Сімовича... Потрібна (ця книжка) читачам „Учительського Слова“ у школі і при їх праці над позашкільною освітою, можна тільки гаряче поручити їм видання Шевченкового „Кобзаря“ з поясненнями та примітками д-ра Сімовича“. — („Учительське Слово“, ч. 2—4, з квітня 1922 р.)

„... Діждалися ми нарешті популярного видання цілого „Кобзаря“... Воно повинно найтись в кожній читальні і бібліотеці, в руках кожного вчителя, взагалі в руках кожного, хто зам собі й иншим хоче вяснити Шевченкові думки, в руках учеників, селян і робітників“. — (М. Возняк, „Письмо з Просвіти“, з 15. січня 1922.)

„... Се безперечно гарний і дуже потрібний дарунок українському народові“.

Продаж виключно за готівку. Книжки висилають негайно.

— — — — — На більші замовлення — знижки 25—40%.

Гроші (невеликі суми) можна прислати листом, а краще переказами на Konto E. Wygowej. Земельний Банк Гіпотечний, Львів, або — Zivnostenska Banka, Praha, або — Wiener Bankverein, Wien або просто на адресу:

Eug. Wygowej, Berlin SW 47, Yorkstr. 84 II.

Повний катальог В ва безплатно.

НАСІННЯ городів, польові, цвѣтків і трав

МАШИНИ до управи рілі, чищення насіннь, молочарства і пр.

НАВОЗИ штучні, фосфорові, потасові, азотові

ЗАЛІЗО, залізані знаряди, бляха, цвѣяхи

РЕМІСНИЧІ знаряди

НАЧИННЯ кухонне

ЦЕМЕНТ

доставляє

:: КРАЄВИЙ СОЮЗ ::
ГОСПОД. СПІЛОК
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

у Львові, Зіморовича ч. 20.

Його Відділи у Львові, ГОРОДЕЦЬКА 95, в Перемишлі, Стрию, Коломиї і Сокалі.

Цінники на жадання даром.